

Сидоренко О.О.

Резерв незароблених премій в обліку страховиків

Ключові слова: резерв незароблених премій, облік, зобов'язання

Однією з специфічних ділянок в обліку страховиків є порядок обліку фінансового результату діяльності страхової компанії. Водночас, в основі визначення фінансового результату страховика лежить розрахунок резерву незароблених премій, за допомогою якого бухгалтером здійснюється розподіл страхових платежів на зароблені та незароблені. Отже, процес розрахунку та обліку резерву незароблених премій має прямий вплив на достовірність, повноту та правдивість фінансової звітності, що підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

Проблемами розрахунку резерву незароблених премій на звітну дату та його обліку у страхових компаніях України займалась невелика кількість вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких можна виділити: О. Гаманкова, Т. Гарматій, В. Лень, Н. Мурина, А. Роговская, Ю. Сплетухов, Е. Дюжиков, С. Асабина, та інші [2,3,4,5,6,7].

Резерв незароблених премій включає частки від сум надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату [1]. Метою нарахування цього резерву є, з одного боку відображення зобов'язань, які ще не минули на звітну дату, а з іншого, розподіл страхових платежів на зароблені та незароблені з метою визначення достовірного фінансового результату страховика. Водночас, аналізуючи дозволені Українським законодавством методи розрахунку резерву незароблених премій («плаваючих кварталів», «1/365 «Pro rata temporis»», «1/24 «Паушальні методи»»), можна зробити висновок, що вони побудовані на припущенні про те, що зобов'язання страховика зменшуються прямо пропорційно зменшенню терміну, що залишився до кінця дії договору страхування. Водночас, за певними видами страхування, наприклад страхування кредитів, страховий випадок, а отже і потреба виплати страхового

відшкодування може настати лише в кінці терміну дії договору страхування, тому до таких видів страхування застосування для розрахунку резерву незароблених премій методів передбачених вітчизняним законодавством, на нашу думку, буде призводити до заниженості зобов'язань страховика за страховими договорами на звітну дату. Зауважимо, що вчені Росії та Білорусії такі, як: Мурина Н., Роговская А. [5, с. 219], Сплетухов Ю., Дюжиков Е. [6, с. 293], Асабина С. [7, с. 236-237], у своїх працях до видів страхування за якими страховий випадок може настати в основному наприкінці терміну дії договору страхування відносять: страхування фінансових ризиків та страхування кредитів, та рекомендують, резерв незароблених премій формувати у повній сумі отриманої базової страхової премій (страхові платежі за вирахуванням витрат на ведення справи) протягом всього періоду дії договору страхування.

На нашу думку, запропонований вищезгаданими авторами алгоритм визначення резерву незароблених премій враховує лише необхідність достовірного відображення інформації про розмір зобов'язань страховика на звітну дату та водночас, не враховує потреби у визначенні достовірного фінансового результату. Так, визнання резерву незароблених премій у повній сумі одержаних страхових платежів до завершення дії договору страхування буде призводити до заниження розміру зароблених страхових платежів, тобто фінансового результату страховика, а враховуючи, що сума зароблених страхових платежів використовується, як база розрахунку інших технічних резервів таких, як: резерв збитків, які виникли, але не заявлені (при використанні методу фіксованого відсотка); резерв коливань збитковості; резерв катастроф, то заниження зароблених страхових платежів буде призводити до заниження розміру вищезгаданих технічних резервів.

В зв'язку з цим ми пропонуємо за договорами по страхуванню фінансових ризиків та кредитів використовувати метод 1/365 «Pro rata temporis», як найбільш точніший та в момент відображення зароблених страхових платежів за цими договорами, їх суму направляти у спеціальний технічний резерв з назвою «Резерв відкладених зароблених страхових платежів

за договорами зі страхування фінансових ризиків та кредитів», який пропонуємо відображати на однойменному субрахунку 4916. Нарахування такого резерву пропонуємо відображати у обліку бухгалтерським проведенням Дт 949 – Кт 4916.

Використання запропонованого нами алгоритму надасть можливість страховику відображати повну, правдиву та неупереджену інформацію, як стосовно зобов'язань за договорами, що не минули на звітну дату, так і рівня зароблених страхових платежів у звітному періоді та не буде призводити до заниження інших технічних резервів.

Список використаних джерел

- 1.Правила формування, обліку та розміщення страхових за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затверджені Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 17.12.04 № 3104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 2.Гаманкова О.О. Облік і аудит у страхових організаціях: навч.-метод. посіб [для самот. вивч. дисц] / О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2005. – 183 с.
3. Гарматій Т.О. Облік та аудит в страхових компаніях: навч. посіб.[для студентів вищих навчальних закладів]/Т.О. Гарматій. – Тернопіль: 2004. –180 с.
- 4.Лень В.С. Облік і аудит в страхових організаціях: навч. посіб. / В.С. Лень. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 408 с.
- 5.Мурина Н.Н., Роговская А.А. Страхование дело: учеб. пособ [для студентов экономических специальностей учреждений высшего образования] / Н.Н. Мурина, А.А. Роговская. – Мн.: ИВЦ Минфина, 2005. – 246 с.
- 6.Сплетухов Ю.А., Дюжиков Е.Ф. Страхование: Учеб. пособие / Ю.А. Сплетухов, Е.Ф. Дюжиков. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 312 с. – (Высшееобразование).
- 7.Теория и практика страхования: учебное пособие / [Адамчук Н.Г., Асабина С.Н. и др.]; под ред. К.Е. Турбина. – М.: Анкил, 2003 – 704 с.